

ВОЛЯ

ТИЖНЕВИК

В. П.

Большевики й Україна.

Ми обіцяли згодом вернутись до статті М. Кушніра, надрукованої в попередньому числі — „Наша міжнародня політика“. Премудрий ес-еф, як щедринський „карась — ідеаліст“, знайшов в большевицькій щуці єдиного побірника української ідеї. З цілком розумних предположень, що Українці самі не можуть організувати армії, і через те потрібний дужий протектор, М. Кушнір робить не зовсім раціональний висновок: на злість Антанті закликати большевиків до організації української армії, української держави, як в приказці — „на злість своєму батькові собі вуха відморожу“. Бо що в дійсності уявляють з себе большевицькі організатори і сама армія?

Політичне життя Росії завжди уявляло *circulus vitiosus*. Ще в державній думі нерідко можна було бачити, як Пурішкевич голосував разом з Чхенкелі проти парламентської більшості. Це був парламентський парадокс. Але він і в життя згодом перейшов. Григорія Распутіна поборювали ліві. А розстріляли крайні праві — Сумароков-Ельстон, Великий Князь Димитрій Павлович, перший кандидат в наслідники престолу, коли-б був помер Олексій, і той же Пурішкевич. Ось зараз з таким же парадоксом маємо діло і в Большевістії. Існує велика російська армія. Ні для кого не секрет а тим менше для нас — Українців, що вона з'організована не большевиками, а старими кадровими російськими офіцерами при допомозі німецьких товаришів. Ті люде добре знають, куди вони пруть і що роблять. В самодержавній — большевицькій Великоросії комісародержавіє помаленько, але безупинно перероджується в самодержавіє. Згинули комітети в армії і на фабриках. Відроджується стара бюрократія. Відродилась військова автократія і залізною дисципліною сковує армію. Російський салдат тільки під кінець війни обесерився, здеморалізувався. До того він рахувався не гіршим пушечним мясом, ніж німецький. Твориться той процес концентрації сил в руках вищої єдиної влади, про котрий в економіці мріють марксісти. Довго чи коротко доведеться ще чекати, про це мабуть знають одні німецькі

„механіки“ та найвищі російські генерали — Клембовські, Брусілови і Со., коли всілякі большевицькі комісари, виконавши пляни своїх військових протезе відродження великої необмеженої Росії в старих межах, будуть „за ненадобністю“ просто викинуті не дуже чемним рухом ноги за межі Європи, як не повішені або просто розстріляні. Цьому порукою є пасивна психологія російських мас і той хазяйствений хаос, до якого привели країну большевики. Самі маси без військових організаторів багато раз поривались. Але успіху не мали. Ріжниця в тактиці Клембовських і Брусілових в центрі, а Денікіних і Врангелів на периферії, з першого погляду справді дуже велика. Але і перші і другі тільки ріжними шляхами йшли і йдуть до одного і того-ж Риму.

Зараз Троцький віддав наказ організувати українську совітську армію. Він оповіщає *ubi et orbi*, що як тільки російські большевицькі війська виженуть зовсім Денікіна з України і буде з'організована українська армія, що перейме на себе охорону порядку, російські полки будуть негайно відкликані. І разом з тим доручає старим своїм поміщикам — російським і німецьким інструкторам — з'організувати червону українську армію на південно-західньому пляцдармі. Але надає їй тільки хазяйственні функції — здобувати хліб і поживу для Великоросії. Власне руками Українців хоче робити ту брудну, тяжку і криваву роботу, ізза якої прийшли російські, китайські та інші полки на Україну.

Ми ні на одну хвилину не припускаємо думки, коли-б навіть сам Троцький став запеклим українофілом, що-б російські генерали зріклись своїх старих, з молоком матері впитаних централістичних поглядів; або що-б німецькі офіцери зрадили інструкції військової ліги — творити велику єдину Росію, на котру Німеччина могла би опертися в своїх змаганнях до реваншу і відродження.

Ergo... Висновок один: коли-б та армія й була заснована большевиками, вона-б пішла тільки по погибель української справи.

Ми мусимо пам'ятати, що в українській справі ріжниця між Троцьким і Клембовським немає ніякісінької: селянській свідомій національно Україні ні від того, ні від другого пощади не буде. Україна є об'єкт економічної експлоатації. І чим менше наш народ буде свідомий своїх прав, чим менше зброї матиме для захисту їх, тим краще для експлоататорів. Не тільки, як каже М. Кушнір, наша міжнародня політика повинна бути „практичною і реальною“. Такою мусить бути ще в більшій мірі політика внутрішня.

Був момент, коли в кінці серпня наше військо стояло під Києвом; ми б могли домовитись до чогось з большевиками, принаймі не надовго. Вони-б могли дати нам і зброю, і одіж для війська, що отрима-и від Німців. Дали-б інструкторів. Тоді-б ми самі були хазяїнами ситуації хоч на правому березі. Момент був безнадійно прогавлений, як і багато інших. І зараз ще є багато виходів. Але не той, на котрий так уповають ті, що рахуються з подіями тільки по закордонній пресі. Один із виходів — це той невеликий клаптик території,

що лишився на півдні від Жмеринки; і та невеличка армія, що володіє нею. Коли нашого селянина знов поскубуть, але не нашими руками, коли прийде весна, і можна буде знов воювати без одежі, без чобіт, коли знайдуться дужі організатори і скують невелике ядро армії 40 до 50 тисяч — ми будемо мати вільну і незалежну країну. Покладати-ж надії чи то на большевицьких, чи то на антантських „щук“ нічого...»

Андрій Горленко.

Між двох сил.²

... Мені шкода і боляче, що моїми минулими — вільними і невольними — помилками користуються тепер, щоби додати ще більше шкоди, зробленій мною і другими українськими політичними діячами в справі визволення наших працюючих мас від соціального і національного поневолення.

17. січня 1920.

В. Винниченко.

... Українські політики не змогли сконсолідувати зусиль народу і повести самостійної політики. Край, пливучий молоком і медом, пливе тепер кров'ю і сльозами.

З парламентської промови.

Дашинський.

З надзвичайним інтересом прочитав я листа до редакції „Боротьби“ В. Винниченка*) У нас є три кіти, на котрих держиться остатній період української історії — Грушевський, Винниченко і Олесь, не однакової ваги, але однакової історичної цінності. Це люде, іменами котрих могла би пишатись яка завгодно європейська країна. Перший — глибокий кабінетний учений. Другий — великий белетрист. І третій — до геніальности талановитий поет. Але з трьох їх я найбільше преклоняюсь перед Олесем. Ветеринар по професії, дитина в політиці — він ні разу ще не вжив ні свого коновальського інструменту, ні свого поетичного пера для політичних експериментів Тоді як і Грушевський і Винниченко часто вживають свої пера кабінетного ученого і белетриста в ролі політичного „пущадла“. Коли-б не було цих трьох імен — багатьох славних сторін нашої історії не мали-б ми. Але, казав Іоанн Дамаскін, „нѣсть чловѣкъ, иже живъ будетъ и не согрѣшитъ“. І паки „не грішить той, хто нічого не робить“. Іоба ті наші „кіти“ багато раз грішили, відограючи роль „коновалів“ від політики в нашій історії.

Є у нас молодий, але, на мою думку, геніальний художник — декоратор Петрицький. Його постановки в „Молодому Театрі“ чарували найкращих спеціалістів. Сенс його хисту — це утріровка. Він різкою лінією підкреслює ті гарні або погані риси, які мимо очей

*) Див. Огляд преси.